

**BJURHOLMS
KOMMUN**

**Vindelns
Kommun**

REMISSYTTRANDE
2017-03-21 Dnr KS17-072 143

Näringsdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Yttrande på Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande SOU 2017:1

Sammanfattning och allmänna synpunkter

De som bor och arbetar i landsbygderna ska ha samma möjligheter till ett gott liv som medborgarna i resten av Sverige. Landsbygderna ska ha samma förutsättningar att utvecklas som andra delar av vårt land.

Den parlamentariska landsbygdskommittén arbete har resulterat i att man i ett slutbetänkande har lämnat 75 förslag för en sammanhållen landsbygdsolitik i Sverige. Förslagen är uppdelade i 8 rubriker.

1. Näringsliv och företagande
2. Digital kommunikation och transportinfrastruktur
3. Kompetensförsörjning
4. Samhällsplanering och bostadsbyggande
5. Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur
6. Statens närvaro
7. Styrning och organisering av landsbygdsolitiken
8. Civilsamhället

Bjurholms och Vindelns kommuner ställer sig i huvudsak positiva till Landsbygdskommitténs slutbetänkande och anser att regeringen snarast tar initiativet till att tidsätta, specificera och inleda genomförande av förslagen. Detta bör även ske i nära dialog med de kommuner från stödområde A som i dag inte finns med bland de utpekade kommunerna samt med beaktande av de synpunkter vi lyfter fram i detta remissvar.

Bakgrund

Bjurholms kommun är Sveriges minsta kommun till invånarantalet (2 451), beläget på en yta av 1 374 km², vilket innebär nästan två Bjurholmare per km². Bjurholm finns geografiskt placerat 6 mil väster om Umeå in i landet och har Umeå som den största tätorten i närområdet.

Vindelns kommun är den 271:a största kommunen i landet sett till invånarantal. Våra dryga 5400 invånare är utspridda på 2847 km². Vi är en av Umeås kranskommuner med både fördelar som vi måste nyttja och nackdelar som vi måste parera. Från centralorten är det 5,5 mil till Umeå men från norra delen av kommunen är det upp till 12 mil till Umeå. Bebyggelsen i vår kommun byggs upp längs Umeälven och väg E12 samt Vindelälven och väg 363.

Våra kommuner tillhör stödområde A och detta har för oss inneburit en förutsättning och möjlighet att konkurrera när det gäller villkoren för investeringar i företagande och nyetableringar. Med stor oro inför framtiden kan vi i remissvaret konstatera att Bjurholm och Vindelns **INTE** tillhör de 23 "utvalda" kommunerna från stödområde A och detta ställer vi oss verkligen frågande inför.

Med vår litenhet, långa avstånd och placering i inlandet har vi en rad stora utmaningar inför framtiden som därför måste belysas i detta remissvar:

- * Kompetensförsörjning Stora svårigheter att rekrytera personal såväl inom den offentliga som den privata sektorn. Vi kan inte konkurrera med de kringliggande kommunerna (Umeå och kranskommunerna) när det gäller pendling, lönenivåer, karriärmöjligheter etc.
- * Befolkningsutveckling Bjurholm är Sveriges minsta kommun utifrån ett befolkningsperspektiv och Vindelns är den nittonde minsta. Vi behöver naturligtvis bli fler invånare för att kunna fortsätta vara egna och självständiga kommuner. Tacksamt ser vi att de nysvenskar som anlänt till våra kommuner trivs och vill vara kvar, men då krävs bra förutsättningar för utbildning lokalt för att kunna göra entré i arbetslivet. Våra kommuner har inte möjlighet att ha egna gymnasieskolor vilket gör att många unga flyttar och vår befolkning blir allt äldre.
- * Bostäder Idag finns inga lediga bostäder (lägenheter eller villor) att erbjuda dem som vill bosätta sig i kommunerna. Bankerna är mycket motvilliga till att låna ut pengar till nybyggnationer.
- * Företagande Befintliga och presumtiva företag har svårt att finansiera utveckling i sina företag pga. bankernas inställning till investeringar i landsbygden. Möjligheterna för kommunerna när det gäller investeringar i företagande och entreprenörskap och därmed tillskapandet av nya arbetstillfällen och en breddad näringslivsstruktur, har

under årens lopp varit att kommunerna haft fördelen att tillhöra stödområde A.

- * Kommunikationer
- Stora problem med att arbetspendling till och från andra kommuner med kollektivtrafik, detta tillsammans med få lediga bostäder för det svårt att rekrytera personal. Standarden på vägarna är av avgörande betydelse för möjligheten att upprätthålla kompetensförsörjningen. Vindelns tågförbindelser med Umeå och Lycksele men tågtrafiken är hotad av dålig standard på järnvägen.

Bjurholms och Vindelns kommuns särskilda synpunkter på de 8 rubrikerna

1. Näringsliv och företagande

I betänkandet har man på ett tydligt sätt fångat upp de utmaningar som finns i de glesa områdena genom att presentera satsningar för kommuner med särskilda utmaningar. Bjurholms och Vindelns kommun ställer oss dock frågande till att man exkluderat ett antal kommuner från stödområde A, som även dem står inför svåra utmaningar gällande företagande, kompetensförsörjning, investeringar etc.

Genomförandet av de aktiviteter som planeras måste ske i nära dialog med berörda kommuner och även inkludera de övriga kommunerna inom stödområde A för att nå så bra resultat som möjligt.

Inrättandet av ett forskningscentrum för att utveckla och sprida kunskap om entreprenörs- och företagsutveckling i landsbygder och glesa landsbygder är positivt. Ett sådant centrum bör ha en placering som inte är centrerad till en fysisk plats, utan verksamheten bör finnas spridd över hela landet.

2. Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Bjurholm och Vindelns ser positivt på ambitionen att alla skall ha tillgång till digital infrastruktur, att höja nivån för samhällsomfattande tjänster och att utreda möjligheterna till att digital infrastruktur kan organiseras som ett femte transportslag efter 2025. Genom denna insats ges möjligheter till service och trygghet till människor som är boende och verkamma på landsbygd. Vi anser dock att det redan nu bör ta i beaktande hur drift, säkerhet samt kompetens ska säkerställas både under och efter utbyggnad. Vidare förespråkar vi att en myndighet förvaltar samtliga stöd inom bredbandsutbyggnaden till skillnad av vad som gäller idag. Det finns en stor potential som vi anser borde nyttjas för att kunna nå regeringens bredbandsmål, nämligen föreningar och ideellt engagemang på landsbygden. Staten bör underlätta för alternativa metoder när det gäller förläggning av fiber så att alla kan nås av ett fungerande bredband med rimlig kvalitetssäkring.

Förutsättningarna för en levande landsbygd är att invånare och företagare har en uppkoppling som är fungerande. Därför är det positivt att regeringen omgående tar initiativ för att säkerställa tillgången till bredband för de hushåll/företag som riskerar eller redan står utan uppkoppling när kopparnäten nermonteras. Vad som

också bör poängteras är att mobiltäckningen inom vissa områden fortfarande är mycket bristfällig och bör säkerställas eftersom det är en grundläggande trygghet för såväl boende som företagare och besökare.

Gällande förslaget på ett avståndsbaserat reseavdrag med samma utformning över hela landet så anser våra kommuner att detta kommer att innebära negativa konsekvenser för glesbygdsområden med dålig eller obefintlig kollektivtrafik. Dessa områden bör i stället använda sig av Svensk Kollektivtrafiks förslag att behålla dagens regler när det gäller den nedre gränsen för avståndet (fem kilometer), nedre gränsen för de kostnader som får dras av (11 000 kr/år inkomståret 2017) och nivån på milavdraget (18,5 kr/mil). Däremot områden med kollektivtrafik skulle ha gränserna 22 km, 9-13,5 kr/mil och en nedtrappning av avdragsgillt belopp för 2000-3000 mil per år respektive över 3000 mil per år. Ett förslag är även att man ser över nivåerna på avdragen.

För att landsbygden skall kunna fortsätta utvecklas i en positiv riktning, så måste stöd för vägunderhåll, tåg, flyg och transporter av olika slag att prioriteras. Att förändra t.ex. flygskatten och kilometerskatten skulle för vår region innebära en påtaglig försämring för såväl företag, besöksnäring som för privatpersoner. Västerbotten har bland landets sämsta vägar i en undersökning från Motormännen 2016 vilket är en stor konkurrensnackdel. Ett ökat ekonomiskt ansvar från staten när det gäller enskilda vägar är nödvändigt eftersom kommunerna har många mil dyra enskilda vägar som många andra än boende använder. Under denna punkt behöver även betydelsen av tillgången till bensinstationer lyftas fram; vi behöver ha bra tillgång till drivmedel även om kraven från myndigheterna blir allt hårdare och mackdöden breder ut sig.

3. Kompetensförsörjning

Bjurholm och Vindelns ser positivt på att regeringen säkerställer en regional spridning av utbildningsplatser i landsbygderna, detta i sig kommer att ha en positiv effekt. En förutsättning för att lyckas med detta är att ett samarbete bör ske på regional nivå för att säkerställa genomförandet.

Bristen på lärare är en utmaning för kommunerna i allmänhet och små landsbygdskommuner i synnerhet. Detta innebär att satsningar inom utbildningsområdet måste ha detta i beaktande och utifrån denna situation stärka möjligheterna till utbildning på landsbygden.

Bjurholm och Vindelns har under ett antal år haft svårigheter gällande rekrytering och kompetensförsörjning, vi ser ingen ljusning i detta arbete utan än större utmaningar. För framtiden skulle det därmed vara en tillgång att få tillhöra de kommuner som skulle kunna erbjuda möjligheterna till att minska studieskulder för dem som bor och är yrkesaktiva i kommuner med extra stora utmaningar, dit även våra kommuner hör.

Strävan att göra utbildningar mer relevanta för den lokala arbetsmarknaden förutsätter ett mindre trögrörigt utbildningssystem och flexibla former för studier. Man bör därmed se över och förändra lagstiftningen gällande fjärrundervisning och därmed utveckla formerna för fjärrundervisning och distansbaserat lärande. Vidare krävs ett ökat samarbete mellan kommuner, bransch och utbildare för att möta upp framtida kompetensförsörjningsbehov ute i kommunerna.

4. Samhällsplanering och bostadsbyggande

En översyn av strandskyddsbestämmelserna är bra och nödvändig. Reformen med de s.k. LIS-områdena har inte underlättat byggande i strandnära lägen som det var tänkt. Många landsbygdskommuner har mängder av sjöar och vattendrag, i sådana miljöer är det inte enkelt att i förväg planera var en enskild person vill bygga ett hus eller en verksamhet. Därmed behövs en ökad flexibilitet gällande strandskyddet. En översyn av riksintressen behöver göras med målet att riksintressen bara ska gälla där de behövs och får praktisk betydelse.

Förslaget om att underrätta långivning till boende i landsbygderna genom införandet av landsbygdslån för byggande av egna hem, hyresrätter, ägarlägenheter, kooperativa hyresrätter och bostadsrätter är en förutsättning för att nyproduktion kommer till stånd på landsbygden. I våra kommuner råder stor bostadsbrist och svårigheterna till att låna för att bygga är stora. Denna möjlighet till finansiering skulle skapa förutsättningar för fler att bosätta sig på landsbygden.

Betydelsen av Plan- och bygglagens påverkan på möjligheter att bygga hus och fritidsboenden i våra kommuner ska inte underskattas. Det är tid att på allvar se över lagen så att den blir en möjliggörare istället för ett hinder. Samma förutsättningar gäller inte i Stockholm och Göteborg som i Bjurholm och Vindeln. Effekterna av den nuvarande lagen är närmast förödande.

5. Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

För att människor ska kunna ges möjlighet att bo, verka och leva på landsbygden är det av högsta vikt att det finns en grundläggande kommersiell service. Det är därför positivt att landsbygdskommittén anser att regering ska avvisa de förslag som innebär försämringar av posttjänsterna på landsbygden. För en levande landsbygd krävs basal service så som bl.a. postutdelning.

Vidare är det av stor vikt att belysa kreditinstitutens ansvar för att tillgodose sina kunders behov av betaltjänster och kontanthantering och att detta bör regleras i lagen om betaltjänster. Många aktiviteter som sker på landsbygden är helt beroende av kontanthantering, ett skäl till detta är bl.a. att det i dagsläget inte finns mobiltäckning på alla platser. Därför är vi positiva till att företag och föreningar ska omfattas av rätten att öppna betalkonto med grundläggande funktioner som uttag och insättningar av kontanter.

6. Statens närvaro

För att en kommun skall upplevas som attraktiv att bo, leva och verka i förutsätter det att viss närvaro av staten. Positivt är förslaget på att Arbetsförmedlingens pågående nedläggning avbryts, att konkreta tidssatta krav på hur snabbt polisen skall vara på plats vid allvarliga brott, att säkerställa polisens lokala närvaro i landsbygden och att kommittén rekommenderar att 10 000 tjänster vid statliga myndigheter omlokaliseras. Detta är en tydlig indikation och vilja på decentralisering istället för centralisering vilket gynnar hela Sverige och skapar underlag för att hela Sverige skall leva.

Poängteras bör att dessa tjänster som skall utlokaliseras förväntas placeras i hela landet och inte bara till de kommuner som har besvärlig arbetsmarknadsstruktur, minskat antal statligt anställda eller kommuner som under en längre tid haft befolkningsminskning.

7. Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Bjurholms och Vindelns kommuner ställer oss generellt positiva till kommitténs förslag. Det är positivt att tydligare föra in en landsbygdsdimension i det regionala utvecklingsarbetet. Genom samverkan och samordning så kan arbetet med landsbygdsutveckling bli effektivare och nå än längre.

När det gäller frågan om att hålla samman, främja och följa upp målen för landsbygdspolitiken, så ställer vi oss mycket tvekande till kommitténs förslag att Jordbruksverkets skall vara sammanhållande för landsbygdspolitiken på nationell nivå. Det uppdraget bör i stället ligga på Tillväxtverket. Även på nationell nivå är det av största vikt att det finns ett samlat ansvar för samordning av regionala utvecklingsfrågor inklusive landsbygdens utveckling i en myndighet.

8. Civilsamhället

I små kommuner har civilsamhället en betydande roll i utvecklingsarbetet. Därför är det bra att man förstärker bidraget till studieförbundens verksamhet i landsbygdsområdena för att främja civilsamhällets roll i landsbygdsutvecklingen. Fortbildning är viktigt, poängteras bör att även kultur- och idrottsföreningarna har en betydelsefull roll i detta arbete.

Att lokal ledd utveckling med Leadermetoden skall tillämpas rikstäckande anser Bjurholms och Vindelns kommun vara en självklarhet. Att som idag utesluta 440 000 personer i 31 kommuner från denna möjlighet är förödande. Detta innebär för Västerbotten att nästan 60 % av befolkningen står utan möjlighet att utveckla sin bygd med stöd av projektfinansiering. Detta i sig leder till att klyftorna mellan stad och landsbygd ökar istället för som intentionen var, att minska. I förlängningen innebär det att utvecklingen på landsbygden avstannar och inte bidrar till ett levande Sverige där människor kan bo, leva och verka på likvärdiga sätt.

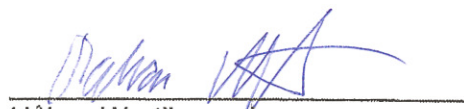
Bjurholms och Vindelns kommun anser därmed att regeringen bör ta ett beslut om att hela Sverige ska täckas av utvecklingsmedel så som Leader eller LLU (Lokalt Ledd Utveckling), detta för att hela Sverige ges möjlighet att växa och frodas. Ett beslut som bör effektueras snarast för att inte delar av Sveriges landsbygd ska stå utan fortsatt utveckling.

Bjurholms kommun och Vindelns kommun

2017-03-20

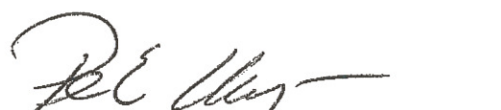
Maria Bahlenberg
KS1:e vice ordförande Bjurholm

Håkan Wretling
Kommunchef Bjurholm

Mathias Haglund
KS ordförande Vindeln

Per-Eric Magnusson
Kommunchef Vindeln

